

مروری بر استعدادیابی در ورزش کانگ فوتوا ۲۱

سیر راهدار سلیمان زارع

چکیده

زمینه و هدف: در زمان کنونی کسب و جابجایی رکوردهای ورزشی بصورت تصادفی نمی باشد بلکه دقیقاً بر علوم ورزشی، نتایج علمی، دستاوردهای تجربی و کشف استعدادهای موجود می باشد کانگ فوتوا 21 به عنوان یک ورزش رزمی ملی ایرانی نیازمند ورود به حوزه تخصصی با رویکردها علمی و استعدادسنجی جهت پیشرفت روزافزون می باشد این پژوهش نیز در راستای همین منظور بصورت مروری و استفاده از نتایج تحقیقات گذشته و نیز تئوری های علمی صورت گرفته شده است. هدف از پژوهش حاضر بر استعدادیابی در ورزش کانگ فوتوا 21 می باشد.

روش: این مقاله با مروری بر مطالعات صورت گرفته در حوزه استعدادیابی ورزشی کانگ فوتوا 21 به چالش ها، تنگناها و کمبودهای موجود در مسیر استعدادیابی علمی اشاره دارد و بر اساس بررسی مروری بر همه مقالات مطرح در پایگاه های اطلاعاتی معتبر داخلی و خارجی در ارتباط با استعدادیابی در ورزش کانگ فوتوا 21 طرح شده است.

یافته ها: مطالعات حوزه استعدادیابی ورزشی کانگ فوتوا 21 تاکنون به صورت مناسب و علمی انجام نگرفته و هنوز الگوی مشخص و همه جانبه ای که دربرگیرنده همه ابعاد مطرح در ورزش کانگ فوتوا 21 باشد، ارائه نشده است. یافته های پژوهش حاضر نشان داد که چهار زمینه (1-سنجش سلامت ورزشی 2-سنجش قابلیت جسمانی 3-سنجش قابلیت حرکتی 4-روانشناسی) عوامل استعدادیابی در ورزش کانگ فوتوا 21 را تشکیل می دهند. عوامل فرایند استعدادیابی نیز (کشف استعداد، شناسایی استعداد، گزینش، انتخاب و به کارگیری) می باشند

نتیجه گیری: نتایج نشان می دهد تعداد معدودی از الگوهای استعدادیابی تأثیر شاخص های ذاتی مانند ژنتیک را در شناسایی استعداد ورزشی کانگ فوتوا 21 مناسب می دانند؛ درحالی که بیشتر پژوهشها الگوهایی که مبتنی بر ارزشیابی مهارت بعد از آموزش هستند شناسایی عوامل دخیل در استعدادیابی ورزش کانگ فوتوا 21 این امکان را به وجود می آورد تا الگوی جامعی برای انتخاب منابع انسانی و هدایت آنها به سمت قهرمانی در بستری مناسب صورت گیرد.

کلیدواژه ها: مطالعه مروری، استعدادیابی ورزشی، الگوهای استعدادیابی، شاخص های استعدادیابی، کانگ فوتوا 21.

مقدمه

امروزه بخش مهمی از تعلیم و تربیت افراد را تربیت بدنی و علوم ورزشی شامل می شود. در قرن بیستم برنامه های تربیت بدنی با استفاده از آخرین دستاوردهای علوم پزشکی، زیست شناسی، جامعه شناسی، روان شناسی و مدیریت پی ریزی شده است. نقش ورزش به عنوان یکی از عوامل تأمین سلامت جسمانی و روانی افراد جامعه امری بدیهی است. یکی از ابعاد ورزش که می تواند انگیزه های مناسبی را برای ورزش کردن در افراد جامعه به ویژه در جوانان ایجاد کند ورزش قهرمانی است. روند صحیح حرکت در راستای ارتقاء سطح ورزش قهرمانی می تواند متضمن جذب افراد مناسب و در نهایت کسب نتایج بهتر در سطوح مختلف ورزش قهرمانی و در نتیجه ایجاد چنین انگیزه های بالقوه ای بشود. حیطه ی استعدادیابی به عنوان موضوعی جالب به ویژه برای کسانی که با ورزشکاران جوان کار می کنند و به سطوح رقابتی چشم دارند به سرعت وارد دنیای ورزش شده است. تا این اواخر شناسایی ورزشکاران بر مبنای انتخاب طبیعی بوده است. این موضوع هنوز در بسیاری از کشورها وجود دارد. نوباوگان اغلب براساس بینش مربی و عملکرد ورزشی آنان در مقایسه همسالان خود انتخاب شده اند. با این وجود، این روش به این علت که آثار بلوغ بر عملکرد را در نظر نمی گیرد و از سوی دیگر، برآورد موفقیت در سایر رشته ها را امکان پذیر نمی کند با محدودیت هایی روبه رو است. با توجه به خطر صرف منابع زمانی، مالی، اجتماعی، اخلاقی و روان شناختی، چگونه باید برای یک ورزشکار جوان تصمیم گیری کرد؟ در بعضی از کشورها، شناسایی ورزشکاران مستعد تا حد زیادی مبتنی بر فلسفه خود گزینشی است. استعدادیابی باید براساس یک نظام سازماندهی شده انجام شود. عوامل اصلی در این مورد عبارت اند از: برخورداری از ورزشکاران جوان و مستعد، برنامه تمرینی خوب، تندرستی و انگیزه بالا. در بازبینی متون، ورزش هایی که نظام استعدادیابی را تا حدودی مورد استفاده قرار داده اند، عبارت اند از: ژیمناستیک، قایقرانی، کشتی، شیرجه، دو و میدانی، هاکی و بیسبال؛ ولی تحقیقات محدودی درباره ی رشته های رزمی از جمله ورزش کانگ فوتوا 21 وجود دارد. استعدادیابی موضوعی است که در دنیای ورزش اهمیت ویژه ای دارد. شناسایی عوامل موفقیت راه را برای رسیدن به قله افتخار هموار می کند. این که مشخص شود چه ویژگی هایی ورزشکاران معمولی را از ورزشکاران نخبه متمایز می سازد کاری بس دشوار است که موضوع پرداختن به استعدادیابی را دشوار ساخته است. این فرآیند نیازمند شناسایی و انتخاب افراد با استعدادی است که شرایط لازم جسمانی، مهارتی و رفتاری برای موفقیت در ورزش خاص را داشته باشند. بنابراین هدف اصلی استعدادیابی، شناسایی و انتخاب ورزشکارانی است که بیشترین توانایی را برای رشته ورزشی خاص دارند. از آنجاییکه بالندگی و انسجام یک ملت در رویدادهای ورزشی بزرگی نظیر المپیک تبلور می یابد، شناسایی به هنگام افراد مستعد بمنظور پرورش استعدادهاشان برای حضور در چنین میادینی در سطح جهانی اهمیت فزاینده ای یافته است (1). موفقیت کشورها در میادین بین المللی ورزشی علاوه بر تأثیرات اجتماعی و اقتصادی، نمادی از ثبات و توانمندی های همه جانبه آن کشورها محسوب می شود و یکی از علل سرمایه گذاری بالای کشورها در ورزش قهرمانی و حرفه ای، از این مورد نشأت می گیرد. فرایند کشف ورزشکاران مستعد، برای شرکت در برنامه تمرینی سازماندهی شده، از مهم ترین موضوعاتی است که امروزه در ورزش مطرح است (9).

حیطه استعدادیابی به عنوان موضوعی جالب به ویژه برای کسانی که با ورزشکاران جوان، کار می کنند و به سطوح رقابتی چشم دارند، به سرعت وارد دنیای ورزش شده است. تا این اواخر شناسایی

ورزشکاران بر مبنای انتخاب طبیعی بوده است. این موضوع هنوز در بسیاری از کشورها وجود دارد. نوبلوگان اغلب براساس بینش مربی و عملکرد ورزشی آنان در مقایسه همسالان خود انتخاب شده اند با وجود این، این روش به این علت که آثار بلوغ را در نظر نمی گیرد و از سوی دیگر، برآورد موفقیت در سایر رشته ها را امکان پذیر نمی کند، با محدودیت هایی روبه روست. از نظر هوم و استارت¹(۲۰۱۸). یکی از نشانه های رشد در هر جامعه ای نگاه علمی و تجزیه و تحلیل عمقی و منطقی موضوعات و کشف علل و چگونگی فرآیند آنهاست. با این شناخت محققان به راحتی می توانند موارد علمی را بررسی، پیش بینی و هدایت و کنترل نمایند. در ورزش که یکی از مسائل اجتماعی است، آرزوی همه ی شرکت کنندگان در بخش حرفه ای، موفقیت در زمان کوتاه است (14).

میلیونها والدین و هزاران مربی آرزو دارند که کودکان و نوجوانان تحت تربیت آنها، در آینده از بهترین ورزشکاران جهان شوند. از جمله وظایف مربیان، غیر از آگاهی از علوم ورزش و نقش هر یک در موفقیت، توانایی در انتخاب نیروی مستعد برای رشته موردنظر است که به نظر بیشتر صاحب نظران و متخصصان فن، عاملی فوق العاده مهم و پیش نیاز اولیه و لازم برای موفقیت در ورزش است. گزینش و جستجوی افراد مستعد و نخبه برای یادگیری و انجام هر کار و یا مهارتی از دیرباز یکی از چالش های بشر بوده است. این اندیشه و راهبردهای آن در ورزش، به ویژه ورزش قهرمانی از دهه های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ میلادی و بعد از آن، ابتدا در کشورهای اروپای شرقی و سپس در سایر کشورهای صنعتی و با این هدف که از پیش بتوان با درجه ای از اطمینان افراد مستعد را برای قهرمانی در رشته های مختلف شناسایی و مدیریت کرد، شیوع پیدا کرد. یکی از عوامل ایجاد اختلاف بین افراد استعداد " است. با فرآیند کشف ورزشکاران مستعد، افراد بااستعداد که از شرایط لازم جسمانی، مهارتی، رفتاری و ... برخوردار هستند شناسایی می شوند. استعداد موضوعی است که در دنیای ورزش اهمیت ویژه ای دارد. هر فردی می تواند نقاشی، خطاطی و یا آواز خواندن را یاد بگیرد، اما افراد کمی هستند که به خبرگی و استادی در آنها می رسند. از نظر لوییز و هکمن (۲۰۰۶) در ورزش نیز مانند هنر، کشف با استعدادترین افراد و گزینش آنها در سال های اول عمر و سپس کنترل نظارت پیوسته و کمک به آنها در رسیدن به بالاترین سطح از مهارت نکته ی بسیار مهمی است. (15)

معضل اساسی در استعدادیابی ورزشی کانگ فوتوا 21 کمبود روش ها و الگوهایی است که پراکندگی زیادی را که بین شاخص های مؤثر استعدادیابی در حوزه های آنتروپومتری، بیومکانیکی، فیزیولوژیکی، روانی و مهارتی وجود دارد، به صورت مجموعه ای از توانایی های فردی در نظر گیرد. به عبارتی سهم همه پارامترهای اساسی و تأثیرگذار در نتیجه، به طور صحیح ملاحظه شود. طبیعی است روش یا الگویی کارآمد و همه جانبه می تواند وحدت رویه ای علمی و معتبر برای شناسایی صحیح استعدادی ورزشکاران کانگ فوتوا 21 ایجاد کند. صرفه جویی در زمان، افزایش بازدهی مربیان، افزایش کیفیت ورزشکاران و علمی شدن تمرینات پیامدهای مثبت روش ها و الگوهایی علمی استعدادیابی است.

روش تحقیق

¹ Hume & Stewart

در این مطالعه مروری که از نوع توصیفی- تحلیلی است، فرایند با انتخاب سایت های معتبر اطلاعاتی در ارتباط با بحث استعدادیابی ورزشی و نیز ورزش کانگ فوتوا 21 شروع شد شاخص های استعدادیابی (ذاتی و اکتسابی) و الگوهای استعدادیابی در مقالات پایگاه های اطلاعاتی معتبر مانند pub med, science direct, springer, scopus آغاز شد. سپس مطالعات داخلی، که اغلب به تعیین شاخص های اثرگذار و هنجاریابی ورزشکاران نخبه پرداخته اند، رصد شدند. بررسی و مرور نهایی روی بیش از 20 مقاله و 10 پایان نامه و رساله انجام گرفت. سپس نتایج بیش از 20 مطالعه هم راستا ارائه شد. در ادامه به بررسی الگوهای مطرح شده در استعدادیابی ورزشی کانگ فوتوا 21 به همراه نتایج و دستاوردهایشان و احیاناً کاستی های آنها پرداخته شد. سپس به مطالعاتی که به طور اختصاصی تر بر شاخص های استعدادیابی رشته های ورزشی کانگ فوتوا 21 و هنجاریابی ورزشکاران نخبه، متمرکز شده اند، پرداخته شد. در پایان مطالعات جدیدی که تلاش دارند روش ها و الگوهای معتبر و همه جانبه ارائه دهند، مطرح شده است. الگوهای نظری متعددی برای شناسایی عوامل مؤثر بر عملکردهای ورزشی در گروهی از ورزشکاران، ارائه شده که تعدادی از آنها يك دوره تمرین را نیز شامل می شود. بیشتر الگوها، استعداد ورزشی را حاصل مجموعه ای از متغیرها در نظر می گیرند؛ بنابراین شناخت درست این متغیرها كمك می كند تا فرایند استعدادیابی ورزشی کانگ فوتوا 21 با توفیق بیشتری همراه شود.

1- ورزش کانگ فوتوا ۲۱

کانگ فو توآ-۲۱ در سال ۱۳۷۹ توسط دکتر احمد سلامی بنیان نهاده شده است. کانگ فو توآ-۲۱ بر اساس منشور سه گانه زیر بنیان نهاده شده است: 1- مرحله تکنیکی، 2- بنیان دانشکده انشاء تن و روان، ۳- التزام عملی به هفت مایگاه علمی (فیزیولوژی، پزشکی، روانشناسی، انشاء علوم و تاریخ، فلسفه، روح و روان، ذن). کانگ فو توآ ۲۱ علاوه بر فعالیت به عنوان یک ورزش رزمی زیر نظر فدراسیون کونگ فو به عنوان یک سازمان مردم نهاد (NGO) نیز زیر نظر وزارت کشور فعالیت دارد(3).

2- مبانی نظری استعدادیابی

معانی لغوی استعداد ورزشی، انتخاب فردی است که در مقایسه با سایرین، توانایی بیشتری برای انجام مهارت یک رشته ورزشی خاص را دارد. از دیدگاه باکر²(۲۰۱۷) استعدادیابی در ورزش به معنی «کشف و به فعالیت رساندن توانایی های بالقوه ویژه فردی و هدایت صحیح آنان در مسیر صحیح» می باشد (11).

بسیاری از باشگاه های ورزشی والدین و متصدیان ورزشی به طور دائمی در جستجوی پاسخ به این سؤال هستند که چگونه بچه های بااستعداد شناسایی شوند و کدام رشته ورزشی برای ایشان مناسب است؟ پاسخ درست به این سؤال برای همگان یکسان نیست، زیرا تقاضاهای کافی و اطلاعات ورودی درباره فرد مشاهده شده و نیز دانش درباره ی این که چه اطلاعاتی را باید شامل شود، بسیار حائز اهمیت است. از سوی دیگر مدیریت استعدادیابی یک ابزار تجزیه و تحلیل ترکیبی برای خلق و مدیریت دانش استعدادیابی است. همچنین بسته ی کاملی است که می تواند حمایت تجربی (عملی) از

² Baker

سازمان در زمینه‌ی به کارگیری اجرایی و فرآیند ارزیابی، آموزش تخصصی و فرآیند توسعه را فراهم آورد (13). بر اساس نظر برگکمپ (۲۰۱۸) مدیریت استعدادیابی مجموعه‌ای است از فعالیت‌های مرتبط با استخدام، توسعه و حفظ افراد با استعدادی که توانایی به دست آوردن عملکرد بالاتری در یک سازمان خاص را دارا هستند. مدیریت استعدادیابی، فعالیت‌هایی است که باید از طریق یک استراتژی انجام شود. این بدان معناست که سنجیدن و ساختار سازمان‌های بزرگ برای دستیابی به مدیریت استعدادیابی است (12). عامل کلیدی از این تعریف این است که ما به دنبال یک عملکرد برتر، یعنی به کارگیری افرادی که توانایی انجام کارهایی که لازم نیست را دارا هستند، هستیم. استراتژی مدیریت استعدادیابی برای ایجاد مجموعه‌ای از استعداد در سازمانی است که به سازمان دهی فواید رقابتی پایدار در منابع انسانی خود می‌پردازد.

هان³ (۱۹۹۰) میلادی چنین اظهار داشتند که روش‌های علمی به کار گرفته شده در رابطه با شناسایی و گزینش استعداد ورزشی به احتمال زیاد مؤثر واقع شده‌اند و نقش مهمی در فروپاشی و جابه‌جایی رکوردها و کیفیت بخشی عملکردهای ورزشی مدرن داشته‌اند. مردم به ندرت درباره معنی و مفهوم واژه استعداد در سازمان‌ها و کاربرد آن برای عملکرد مدیریت استعدادیابی اطلاعات دقیقی دارند. این موضوع ناامید کننده است، زیرا کار کردن با مفهوم استعدادیابی برای کاربرد و سیاست‌های مدیریت استعدادیابی در سازمان، پر اهمیت و برای توسعه تخصصی و برنامه‌ریزی و ملاحظات توسعه‌ای حیاتی می‌باشد. آنشل و لیدور⁴ (۲۰۱۲) معتقدن، اگر چه تعریف مفهوم استعدادیابی کار آسانی نیست، اما حداقل راه‌هایی وجود دارد که بتوان استعداد را به عنوان یک واژه خاص در سازمان تعریف نمود. در اواخر دهه‌ی ۱۹۹۰ سازمان‌های مختلف در سراسر دنیا با یک تهدید مهم مواجه شدند، تلاش برای به کارگیری منابع انسانی با استعداد، سبب خلق واژه‌ای به نام مدیریت استعدادیابی شد (10).

امروزه کسب مقام قهرمانی از طریق تحقیقات و یافته‌های علمی ضرورتی است که بسیاری از کشورها به آن اعتقاد پیدا کرده‌اند. کشورهایی مانند چین، استرالیا، کانادا، مالزی و یا حتی قطر و بنابر توانایی‌ها و امکانات خود در طراحی و کاربرد روش‌های کشف و شناخت و نیز پرورش استعدادها سرمایه‌گذاری کرده‌اند. بدین لحاظ تردیدی نیست که توسعه‌ی ورزش قهرمانی مستلزم جذب افراد مستعد و مناسب است. چنانچه شیفر (۱۹۹۴) معتقد است که هدف استعدادیابی تنها تعیین و شناسایی تعداد معدودی به عنوان افراد بااستعداد نیست بلکه کنار گذاشتن افرادی است که برای فعالیت‌های ورزشی خاص مناسب نیستند بر این مبنا استعدادیابی فرآیندی است که با یک دید علمی به ورزش، افراد مستعد شناسایی می‌شوند. در این فرآیند باید متغیرها و ویژگی‌های مختلف ساختاری، فیزیولوژیکی، جسمانی - حرکتی و روان‌شناختی مؤثر بر هر رشته‌ی ورزشی را تعریف و شاخص‌های آن را تعیین و سپس به غربالگری پرداخت. احتمالاً برنامه‌هایی که در آلمان شرقی اجرا شده‌اند از مشهورترین و مقبول‌ترین برنامه‌ها هستند. استفاده از روش علمی استعدادیابی در ایران از سال ۱۳۷۹ شمسی آغاز شد. قبل از آن طرح و روش نظام‌مندی برای شناسایی افراد مستعد در ورزش کشور وجود نداشت. در این سال سازمان تربیت بدنی، طرحی را تحت عنوان استانداردهای استعدادیابی ورزشی توسط دفتر پایگاه‌های ورزش قهرمانی و امور باشگاه‌ها به انجام رسانید.

³ Hahn

⁴ Anshel & Lidor

3-الگوهای استعدادیابی ورزشی کانگ فوتوا 21

استعدادیابی در ورزش راهبردی برای توسعه ورزش رقابتی و قهرمانی است که در آن کودکان و نونهالان به شرکت در رشته‌های ورزشی مناسب، که احتمال موفقیت بیشتری در آنها دارند، هدایت می‌شوند و پرورش می‌یابند. استفاده بهینه از ظرفیتها در ورزش، استفاده بهینه از زمان و منابع مالی و ایجاد پشته‌های ورزشی از مزایای استعدادیابی در ورزش است. آگاهی از این موضوع برای دست‌اندرکاران ورزش الزامی است (2). همچنین هدف از استعدادیابی ورزشی توسعه پایگاه‌های ورزش قهرمانی ایران می‌باشد (7).

کانگ فوتو 21 به‌عنوان یک ورزش رزمی ملی ایرانی با در نظر گرفتن هدف متعالی ورزش یعنی کمک به رشد و بالندگی تمام‌عیار انسان که شامل رشد جسمانی، روانی و اجتماعی می‌باشد (8) و بحث استعدادیابی در آن باید بر اساس تمامی جوانب آن مد نظر قرار گیرد.

3-1-الگوی بارو ایور (1975)

الگوی پنج مرحله‌ای بارو -ایور (1975) با ارزشیابی خردسالان 10 تا 12 ساله براساس متغیرهای پیکرشناسی، فیزیولوژیکی، روانی و عملکرد ورزشی آغاز میشود، با تعیین ضریب برای ارزشیابی‌های انجام گرفته جهت وزن دهی پارامترها ادامه پیدا می‌کند، سپس ظرفیت و پاسخ به سختی تمرینات با شرکت دادن افراد در یک دوره تمرینی کوتاه مدت ارزیابی می‌شود. در مرحله بعد تاریخچه خانوادگی فرد به لحاظ قد و قامت و سابقه ورزشی بررسی می‌شود و در نهایت یک معادله رگرسیون (پیشگویی) براساس اطلاعات حاصله محاسبه می‌شود.

3-2-الگوی گیمبل (1976)

الگوی سه مرحله‌ای گیمبل (1976) با ارزیابی عام شاخص‌های فیزیولوژیکی افراد 11 تا 13 سال شروع شده، سپس شاخص‌های آنتروپومتری ارزیابی شده و در نهایت انگیزه ورزشکاران بررسی می‌شود. در الگوی گیمبل (1976) شاخص‌های بیومکانیکی به عنوان پارامتر مؤثر در عملکرد جایی ندارد. همچنین در حوزه شاخص‌های روان شناختی تنها انگیزه را مدنظر قرار می‌دهد، درحالی که نقش سایر پارامترهای روانی مانند اعتمادبه نفس، تمرکز، روحیه رقابت جویی و تصویرسازی ذهنی را نادیده گرفته است.

3-3-الگوی جونز و واتسون (1977)

الگوی جونز و واتسون (1977) تنها بر متغیرهای روان شناختی تمرکز دارد و مراحل آن با تعریف یک عملکرد ورزشی خاص شروع می‌شود، سپس برای ارزیابی عملکرد، پارامترهای روانی انتخاب می‌شوند؛ سپس از طریق رگرسیون چندمتغیره به پیشگویی می‌پردازد. در این الگو نقش شاخص‌های فیزیولوژیکی، بیومکانیکی، آنتروپومتری و مهارتی لحاظ نشده است.

3-4-الگوی استعدادیابی جرون (1978)

براساس نظریه جرون (1978) نیمرخ‌هایی که از ورزشکاران مستعد تهیه می‌شوند، جامعیت لازم برای شناسایی استعدادهای ورزشی واقعی را ندارند. روش پیشنهادی جرون شامل تعیین نیمرخ یک

ورزشکار برجسته در يك رشته ورزشي خاص و سپس مقايسه شرايط افراد رده هاي سني با نيمرخ ورزشكار برجسته است اين الگو، همه شاخص هاي مؤثر بر عملکرد را لحاظ نمي كند.

3-5- الگوي استعداديابي مونت و كازورلا (1982)

اين دو محقق كانادايي و فرانسوي الگوي گيمبل (1976) را كامل تر كردند و آن را روي شناگران به آزمایش گذاشتند. آنها جزييات مربوط به نحوه شناسايي متغيرهاي پيكرى و فيزيولوژيكي را كه پيشگويي بايد بر اساس آنها صورت پذيرد، تعيين و دو مرحله براي استعداديابي شنا پيشنهاده كردند. نخست نيم رخ فيزيولوژيكي يك قهرمان برجسته در هر يك از شاخه هاي شنا تهيه كردند؛ در مرحله دوم، ثبات متغيرهاي اين نيم رخ در تحقيقات طولى مشخص شد. سپس بر مبناي ضرايب حاصله افراد مستعد شناسايي مي شوند. اين پژوهشگران همانند گيمبل (1976) يك دوره جبراني را براي استعدادهايي كه ديرتر شكوفايي مي شوند، پيشنهاده مي كنند.

3-6- الگوي استعداديابي درك (1982)

اين الگو براي اولين بار شناسايي تيپ هاي بدني مناسب در رشته هاي ورزشي گوناگون را مدنظر قرار داد و آمادگي جسماني عمومي را بدون توجه به ورزشي خاص، شاخص استعداديابي معرفي كرد؛ بدین معني كه پيش بيني ميزان سازگاري و مهارت فرد در طول يك دوره برنامه تمريني کوتاه مدت را به وضعيت سلامت عمومي، پيكرشناسي و ساختار بدن و ميزان اجتماعي بودن مرتبط ساخت. الگوي درك با اينكه سعي داشت تمام شاخص ها در حوزه هاي مختلف را پوشش دهد، ولي تأثير پارامترهاي فيزيولوژيكي و بيومكانيكي را نادیده گرفته است. ضمن آنكه رشته هاي ورزشي تخصصي پيش نيازهاي مربوط به خود را مي طلبند و توجه كلي به آمادگي جسماني عمومي نمي تواند ملاك تشخيص همه جانبه اي باشد.

3-7- الگوي استعداديابي وودمن (1985)

اين الگو براساس اجراي مهارت بعد از آموزش شكل گرفت و اين ايده مطرح شد كه اساساً توجه به شاخص هاي ذاتي مانند ژنتيك نمي تواند عاملی تعیین کننده در شناسايي استعدادهاي ورزشي باشد. بلكه ورزشكاران بايد به سني برسند كه بتوانند مهارت هاي ورزشي خاص هر رشته را آموزش ببيند و هنگام اجراي اين مهارت ها ارزيابي شوند. ايده ملاحظه شاخص هاي مهارتي به عنوان شاخص استعداديابي با ارائه اين الگو تكامل يافت و تا به امروز بيشتر پژوهش هاي استعداديابي دنباله رو اين الگو بوده و همواره به پارامتر مهارت به عنوان شاخصي كليدي تأكيد داشته اند.

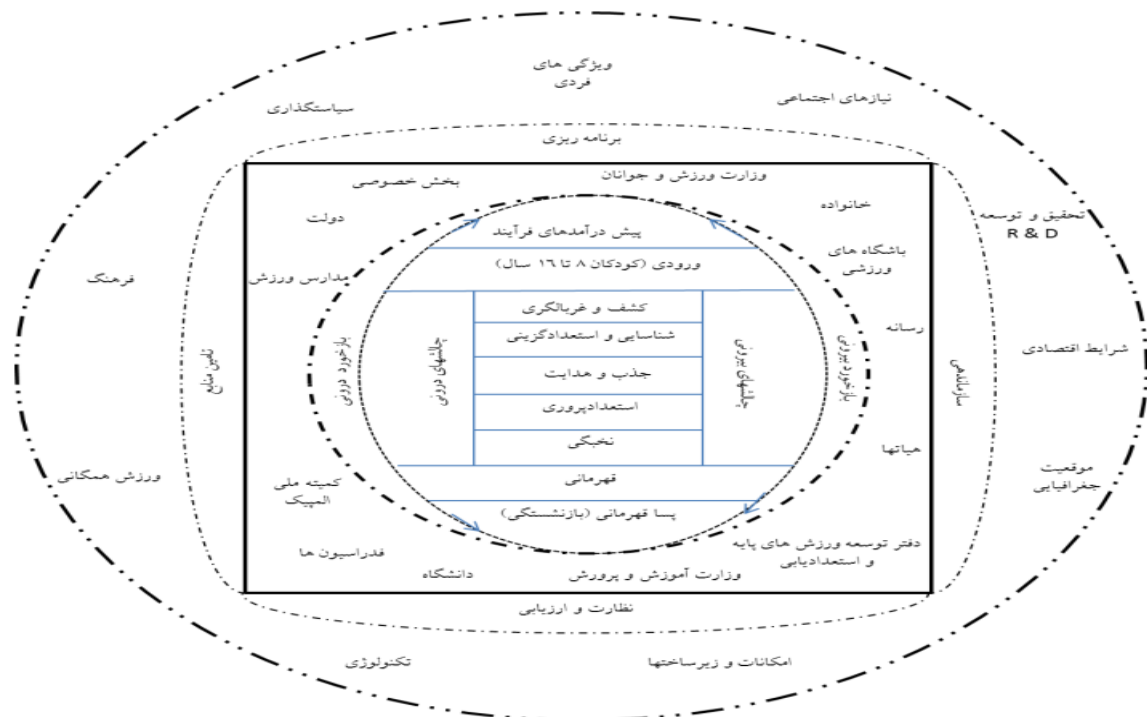
3-8- الگوي استعداديابي راسل (1989)

در الگوي راسل (1989)، ابتدا در پنج حيطه جسماني، پيكرى، ادراكي-حركتي، روان شناختي و جامعه شناختي آزمون هاي پايه صورت مي گيرد، سپس گزينش افراد مستعد براساس مقايسه با نتايج ورزشكاران نخبه و رده ملي در اين آزمون ها صورت مي گيرد.

3-9- الگوی نهایی

با تعقيب مطالعات در حوزه الگوهاي استعداديابي ورزشي كانگ فوتوا 21 سير تكاملي آنان به روشني قابل تشخيص است. الگوهاي ابتدايي بيشتر بر شاخص هاي ذاتي مانند ژنتيك استوار بودند و پارامترهاي بسيار مهم ديگر مانند پارامترهاي روان شناختي، بيومكانيكي و مهارتي را كمتر مدنظر

داشتند، درحالی که الگوهای نهایی مانند الگوی وودمن (1985) و راسل (1989)، علاوه بر مدنظر قرار دادن پارامترهای فیزیولوژیکی، آنتروپومتری، بیومکانیکی و روانی، بر پارامترهای مهارتی نیز تکیه داشتند و در واقع استعدادیابی مقدم دانسته و «شاخص های ذاتی» را بر استعدادیابی براساس «ارزیابی مهارت بعد از آموزش» براساس سن مناسب استعدادیابی در بیشتر رشته ها (برای آموزش مهارت و سپس ارزیابی چگونگی اجرا) بین 11 تا 14 سال در نظر می گیرند.

نمودار 1- الگوی قابل استفاده برای استعدادیابی ورزشی کانگ فوتوا 21 در ایران

4- مطالعات شناسایی مهم ترین شاخص های استعدادیابی

بلومفیلد (1994) معیارهای استعدادیابی را به ظرفیت های بدنی، ظرفیت های بیومکانیکی ظرفیت های فیزیولوژیکی و ظرفیت های روانی، مطابق جدول 1 طبقه بندی کرد (14)

جدول 1- معیارهای اصلی و موثر گزینش استعدادهای ورزشی کانگ فوتوا 21

عوامل مؤثر در استعدادیابی	موارد قابل اندازه گیری
پیکرسنجی و ترکیب بدن	قد، طول دستها، عرض شانه، طول پاها، عرض لگن، نسبت تنه به پاها، نسبت تنه به قد، درصد چربی بدن، شاخص توده بدنی، توده بدون چربی
قابلیت های فیزیولوژیکی	میزان تحمل اسید لاکتیک، عملکرد قلبی تنفسی و مقاومت در برابر خستگی، توان هوازی و بی هوازی، ظرفیت های هوازی و بی هوازی
توانایی های بیومکانیکی	قدرت، سرعت، توان، استقامت، انعطاف پذیری، چابکی، تعادل، زمان عکس العمل، هماهنگی عصبی عضلانی و هماهنگی بینایی حرکتی
ویژگی های روان شناختی	قدرت تمرکز، انگیزش، جسارت، غلبه بر فشارهای روانی، هوش تاکتیکی، روحیه همکاری، تعادل هیجانی و اعتماد به نفس

پس از تعیین معیارهای مذکور توسط بلومفیلد در سال 1994، پژوهش‌ها به سمت شناسایی مهم‌ترین آنها در هر رشته ورزشی به صورت اختصاصی پیش رفت. برگس (2011) آزمون‌های لازم در شناخت افراد مستعد را از نوع فیزیولوژیکی، آنتروپومتریکی، روانی، موارد قابل اندازه‌گیری ارثی و جامعه‌شناسی معرفی کرد که اولویت آنها برحسب نوع ورزش متفاوت است. سپس هنجاریایی ورزشکاران نخبه در این پارامترها، چالشی جذاب پیش روی پژوهشگران قرار داد، به طوری که در سال‌های اخیر شناخت صحیح شاخص‌های تأثیرگذار هر رشته ورزشی و مقایسه ورزشکاران با هنجار ورزشکاران نخبه آن رشته، گستره پژوهش‌های استعدادیابی ورزشی را شکل می‌دهد. پین و گاردنر (2016) شاخص‌های استعدادیابی ورزشی را تعیین و هنجار ورزشکاران نخبه را اندازه‌گیری کردند.

نتیجه‌گیری

مطالعات استعدادیابی ورزشی کانگ فوتوا 21 محدود و اغلب در حوزه تعیین شاخص‌های استعدادیابی چندین رشته و هنجاریایی ورزشکاران کانگ فوتوا 21 است. مرور مطالعات انجام گرفته نشان می‌دهد ابعاد مختلف موضوع به خوبی بررسی نشده است. مطالعات زیادی به اندازه‌گیری تنها یک یا دو شاخص پرداخته و براساس آن نتیجه‌گیری می‌کنند، درحالی که انسان موجودی چندبعدی است و باید تمام جوانب بررسی شود. همچنین برخی مطالعات تنها روی یک جنس خاص انجام گرفته که به دلیل وجود تفاوت‌های فاحش بین مردان و زنان نتایج به جنس مخالف قابل تعمیم نیست و در بسیاری از موارد برای تعیین شاخص‌ها تنها از پرسشنامه استفاده شده است که از اعتبار نتایج می‌کاهد. بنابراین برای شناسایی و پرورش استعدادها و ورزشی باید تمام پارامترهای مؤثر، ملاک قرار گیرد تا نتایج بهتر و کامل‌تری حاصل شود. از این رو مطالعاتی که شاخص‌های مؤثر تمام حوزه‌های پنج‌گانه را مدنظر قرار دهند و سهم اثرگذاری هر کدام از شاخص‌ها را تعیین کنند، از اعتبار بالاتری برخوردارند. لازم است مطالعات به سمت تعیین شاخص‌های استعدادیابی ورزشکاران کانگ فوتوا 21 در داخل کشور به صورت تخصصی پیش رفت تا سهم تمام پارامترهای درگیر در نتیجه ملاحظه شود. لزوم تمرکز بر شناسایی مهم‌ترین شاخص‌ها و هنجاریایی ورزشکاران کانگ فوتوا 21 با الگوهای اختصاصی که بتواند متغیرهای تعیین شده را به عنوان مجموعه‌ای از توانایی‌های فرد در نظر بگیرد و در صورت لزوم وزن (درجه اهمیت) متغیرها را نیز ملاحظه کند، احساس می‌شود. در واقع یکی از دشوارترین مسائل در خصوص استعدادیابی ورزشکاران کانگ فوتوا 21، تعیین سهم هر یک از عوامل مذکور برای موفقیت است. به علاوه، اندازه‌گیری بعضی عوامل جسمانی و فیزیولوژیکی آسان‌تر از اندازه‌گیری عوامل روانی و مهارتی است. بنابراین پیش‌بینی اجرای موفقیت آمیز ورزشکار در ورزش‌هایی که عوامل جسمانی و فیزیولوژیکی سهم زیادی در آنها دارند (مانند قایقرانی و وزنه برداری)، چندان دشوار نخواهد بود؛ برعکس پیش‌بینی موفقیت در ورزش‌های پیچیده که علاوه بر عوامل جسمانی و فیزیولوژیکی بر مهارت و تصمیم‌گیری نیز تکیه دارند (مانند کانگ فوتوا 21)، دشوارتر خواهد بود. امروزه با پیشرفت علوم مختلف و راه‌یابی آنان به حوزه‌های دیگر، پژوهش‌ها ماهیت بین رشته‌ای به خود گرفته‌اند؛ اولین بار پاییک و همکاران ایده به کارگیری الگوریتم‌های هوش مصنوعی جهت ارائه الگویی هوشمند در استعدادیابی ورزشی را مطرح کردند. نوری و صادقی با استفاده از تکنیک فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) شاخص‌های اصلی و وزن دار استعدادیابی را تعیین کردند؛ سپس با ابزار هوش مصنوعی (منطق فازی) و براساس هنجار ورزشکاران نخبه، الگویی هوشمند و همه‌جانبه طراحی کردند که با وارد کردن اطلاعات ورزشکاران به عنوان ورودی الگو،

مستعد بودن ورزشکاران در خروجی، نمایان می شود. بی شک تکامل ایده «الگوی هوشمند استعداد یابی ورزشی» براساس داده های باکیفیت و تعیین وزن و سهم اثرگذاری هر کدام از شاخص ها می تواند گامی در جهت تکمیل فرایند استعدادیابی و بهبود الگوهای استعدادیابی در ورزش کانگ فوتوا 21 باشد.

منابع

- 1- اکبری یزدی، حسین؛ باقری، کوروش (1398). تدوین الگوی راهبردی استعدادیابی وزنه برداری ایران، پایان نامه دکتری تخصصی (PhD) رشته: تربیت بدنی و علوم ورزشی - مدیریت ورزشی دانشگاه خوارزمی، دانشکده تربیت بدنی علوم ورزشی.
- 2- خسروی زاده، اسفندیار؛ خسروی زاده، علی (1398). استعدادیابی در ورزش، چاپ دوم، انتشارات سمت.
- 3- سایت فدراسیون کانگ فوتوا 21، <http://kungfutoa21.org/fa>
- 4- شهبازی، جواد؛ نوحی، محمد (1398). طراحی نظام مدیریت استعدادیابی در ورزش های رزمی، پایان نامه دکتری تخصصی (PhD) رشته: تربیت بدنی و علوم ورزشی - مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- 5- صاحب الزمانی، منصور؛ بیرانوند، رامین (1394). مروری بر آسیب شناسی ورزش های رزمی در ایران: مقاله مروری، نشریه طب توانبخشی، شماره 2.
- 6- طالب پور، مهدی؛ درحی، الهام (1397). مطالعه تحلیلی موانع توسعه ورزش قهرمانی تکواندو استان خراسان رضوی، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته: تربیت بدنی و علوم ورزشی - مدیریت ورزشی - مدیریت بازاریابی در ورزش موسسه آموزش عالی سناباد گلپهارد.
- 7- کاشف، سیدمحمد؛ جمالی، علی (1399). طراحی و تدوین مدل استراتژیک توسعه پایگاه های ورزش قهرمانی کشور، پایان نامه دکتری تخصصی (PhD) رشته: تربیت بدنی و علوم ورزشی - مدیریت ورزشی - مدیریت راهبردی در سازمان های ورزشی دانشگاه ارومیه، پردیس دانشگاهی.
- 8- محمودی میمند، مجتبی؛ اسمعیلی آبر، مجتبی (1393). ناگفته هایی از کانگ فوتوا 21: ورزش رزمی ملی ایران، چاپ اول، ناشر: پلک.
- 9- محمدحسین، نوری؛ حیدر، صادقی (1397). مروری بر مطالعات استعدادیابی ورزشی، مجله مدیریت ورزشی (حرکت)، اطلاعات شماره 2، دوره 10.

10- Anshel, M. H., & Lidor, R. (2012). Talent detection programs in sport: The questionable use of psychological measures. *Journal of Sport Behavior*, 35(3), 239.

11- Baker, J., Cobley, S., Schorer, J., & Wattie, N. (Eds.). (2017). *Routledge handbook of talent identification and development in sport*. Taylor & Francis.

- 12- Bergkamp, T. L., Niessen, A. S. M., den Hartigh, R. J., Frencken, W. G., & Meijer, R. R. (2018). Comment on: "Talent Identification in Sport: A Systematic Review". *Sports Medicine*, 1-3.
- 13- Coutinho, P., Mesquita, I., & Fonseca, A. M. (2016). Talent development in sport: A critical review of pathways to expert performance. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 11(2), 279-293.
- 14- Hume, P. A., & Stewart, A. D. (2018). Physique Assessment in Youth Sports for Talent Identification and Development. In *Best Practice Protocols for Physique Assessment in Sport* (pp. 3-10). Springer, Singapore.
- 15- Lewis, R. E., & Heckman, R. J. (2006). Talent management: A critical review. *Human resource management review*, 16(2), 139-154.